

χνική γενιά, για έναν κανονικό, δηλαδή, σταθμό μέσα στην εξέλιξη των λογοτεχνικών πραγμάτων· όμως με το περιεχόμενο που edώσαμε στον όρο, καλύτερα θα είναι να τον κρατούμε μόνο για πολύ χαρακτηρισμένες περιπτώσεις. Περισσότερη υπόσταση έχει, ίσως, η γενιά που ονομάζουμε του 1930. Αρχεί ν' απαριθμήσει κανείς μερικούς εκπροσώπους της για να παραδεχθεί την ιδιοτυπία της: Τερζάκης, Βενέζης, Θεοτοκάς, Πετσάλης, Ακρίτας, Μπεράτης, Ξεφλούδας, στην πρόζα, Σεφέρης στην ποίηση. Υπάρχει μια ομοιογένεια, ένας κοινός παλμός. Επίσης υπάρχουν σε ασυνήθιστη αναλογία αξίες που ξεχωρίζουν επάνω από τον μέσο όρο. Τέλος υπάρχει και η αντιστοιχία με γενικότερα πολιτικά φαινόμενα: οι συνέπειες της μικρασιατικής καταστροφής, το δράμα της προσφυγιάς, η εσωτερική αναταραχή που ακολούθησε.

Μα κι edώ λείπουν μερικά πράγματα για να αρτιώσουν την εικόνα. Λείπει πρώτιστα η ιστορική προοπτική: κάθε άνθρωπος λέει "η γενιά μου" και εννοεί κάτι εντελώς συγκεκριμένο, ακριβώς όπως λέει "εγώ" και ξέρει καλά τί λέει. Αλλά για να ξέρουμε αν επιζεί ένα άτομο ή μια γενιά στην ιστορία, χρειάζεται και η κρίση του χρόνου, που edώ δεν ε-λειτούργησε ακόμη. Ύστερα, ώσπου να ωριμάσει αυτή η γενιά βρέθη-κε σε καινούριες μεγαλύτερες συμφορές και σε καινούριες αναταραχές. Ο καιρός και σε τούτο θα δείξει αν διασπάσθηκε η ομάδα ή αν παρέμεινε αντιπροσωπευτική ορισμένων κατευθύνσεων. Νομίζω ότι μόνο μ' αυ-τές τις επιφυλάξεις μπορούμε να μιλούμε για τη γενιά του 1930 χωρίς κίνδυνο να παρεξηγηθεί η έκφραση, που κατά τα άλλα είναι χρήσιμη και ξεκαθαρισμένη. Αυτές όμως όλες οι παρατηρήσεις οδηγούν και σε ένα πιο γενικό συμπέρασμα: ότι αν κάποτε η έννοια της λογοτεχνικής γενιάς είναι αναγκαία για να ορίζει ένα ιστορικό φαινόμενο, τα τέτοια φαινόμενα δεν παρουσιάζουν αρκετή πυκνότητα για να αποτελούν κα-νονικά ορόσημα της πνευματικής ιστορίας. Η διαίρεση της ιστορίας της λογοτεχνίας σε γενιές, που την εφήρμοσε ο μεγαλύτερος κριτικός του αιώνα μας, ο Αλβέρτος Τιμπωντέ, αποτελεί αναντίρρητα μια πρό-οδο απέναντι στα παλαιότερα συστήματα, στις αυθαίρετες τομές, στις περίφημες "εποχές", κι ακόμη στην εφαρμογή των τομών της πολιτι-κής ιστορίας στα πνευματικά φαινόμενα. Χρειάζεται ένα σύστημα α-κόμη πιο ευλύγιστο που να προσαρμόζεται ακόμη πιο σφιχτά στην πραγματικότητα, και που να δείχνει ακριβέστερα την αλληλουχία των φαινομένων. Όμως γι' αυτά θα έχουμε άλλοτε αφορμή να μιλήσουμε.

Εφημ. Το Βήμα, 17/1/1949

Οι μεταπολεμικοί κριτικοί

Ο Ζήσιμος Λορεντζάτος (γ. 1915) θα δείξει πολύ νωρίς την καλλιέργεια και την ευαισθησία του. Εμφανίστηκε το 1935, προλογίζοντας και με-

